

A MI LAPUNK

R É G I K Ö N Y V E K B Ő L.

A nemzeti lélek.

Minden jobbítás és előmenetel ellen sokan a legkisebb önismeret nélkül így kelnek ki: „A nemzetiséget nem kell rontani, mi magyarok vagyunk, ne utánozzuk a franciát, angolt, németet! Csak ne tegyünk semmit nemzeti szellemünk és sajátságunk ellen!” Ily módon a régi jóval a régi rossz is örökkön-örökké megmaradna, az új jó pedig soha életre nem kaphatna. S kívánható-e, óhajtható-e ez?...

Tagadhatatlan, hogy a szellem és sajátság minden nemzet legsarkalatosabb intézményére nézve szent. Annak megsemmisítése a nemzetiség halálát sietteti. De ha kislelkűleg makacsan minden javítást kirekeszt, akkor a legszemb, a leghasznosabb és legszükségesebb előmenetelnek lesz gátja, hiábavalóságokon és szemfényvesztéseken alapul s annál veszedel-

mesebb, mennél erősebben ragaszkodik hozzá a sokaság.

És ugyan mi az a nemzeti szellem, az a nemzeti sajátság? Az már készen jön a világra, mint valamely állat, egyszerre sül, mint a zsemlye? Vagy pedig már érett korban kezd tüstént lehelni és élni, mint Pygmalion márványa? Avagy csak lassan ered, halkan nő, nevededik és fejlődik ki?

Ha az igaz, hogy készen jön a világra, akkor éppen olyan igazán lehetne azt is állítani, hogy Amerikának és Ujhollandiának némely vad nemzetiségei az ő nemzeti szellemük és sajátságuk megromlása nélkül általában semmiben sem mehetnek előre, hanem már arra vannak kárhozatalva, hogy tulajdon állati vadságukban örökkön-örökké megmaradjanak...

Mely időpont az, midőn egy nemzet már oly magas lépcsőn áll, hogy a legkisebb változtatás vagy újítás is megrontaná a nemzeti lelket? S mikor van az, midőn már annyira kifejtve áll, hogy legkisebb előmenetel vagy javítás nemzeti zománcának kettétörése nélkül nem tehető? Mi magyarok mikor voltunk már oly igen érettek, hogy egy kissé még jobban megégnünk nem lehetett volna? Ugyan mikor? Szent László idejében, vagy midőn Mátyás híres könyvtára még állt s Visegrád egész fényében volt? Vagy midőn az ország összesereglett rendői Mária Terézia királynő védelmére igaz magyar szabad ember s hív alattvaló érzésével kardot rántottak s a sebes hírnél is előbb Berlinben termett hős Hadik?

Bármily édesen melegítse is ezek emlékezete lelkünket, csak egy szebb jövődőknek maradnak szép előjelei s villámcsillanású jelenései s állandóbb és szelídebb világgosságot ígérnek

Ha pedig igaz az, hogy t. i. a nemzetiség csak lassan és halkkal fejlődik ki, nő és növekedik, akkor — úgy hiszem — a nemzet tagjának minden időben, minden körülmények közt legeslegfőbb kötelessége, hogy annak előmenetelét, javát — amenyiben erejében áll — helyzetéhez képest előmozdítani törekedjék.

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN

Gróf Széchenyi István (1791—1860) „HITEL” című műve, melyből e sorokat idéztük, 1830 január 31-én jelent meg. A korabeli kritika a könyvet ezzel a jelmonddal ajánlotta a nemzetnek: „Vedd, olvasd és cselekedd!!!” Egy évszázaddal a könyv megjelenése után, midőn a legnagyobb magyar könyvei időszerűbbek, mint valaha, mi is azt ajánljuk: „Vedd, olvasd és cselekedd!!!”

Magyar cserkészideálok.

Irja: FERI BÁCSI.

László herceg.

„Másokkal szemben gyöngéd,
magával szemben szigorú.”

Ki ne ismerné a magyar férfiú örök ideálját, Szent László királyt, hiszen történelem és monda, a vele egyidőben élt krónikásoktól kezdve Arany Jánosig minden korok poétái hirdetik az ő dicsőségét. A tordai hasadéktól a debrődi hűs forrásig sok természeti csodához az ő nevét kapcsolja a nép, amerre csak magyar él a véráztatott földön, a Szent László füve betegeket gyógyít s ha nagyon nagy veszedelembe került — ellenség előtt — a magyar, hitte, várta, hogy a szent király kilép sírjából az oltalmára.

Nem is Szent László király életéről akarok beszélni nektek, de az ifjúkoráról, mondjuk így: a cserkészveiről. Amikor rákészült arra a nagy életre, mint ti, cserkészpajtásaim, a tietekre.

Ott kell kezdenem, hogy két Árpádházi herceg, Endre és Béla, a megvakított, ólmozott fülű Vazul herceg fiai a hitszegő talján, Péter, szegyeteljes halála után visszatértek száműzetésükből, avval a megállapodással, hogy az idősebb, Endre lesz a király, Béla a herceg, a hadak vezére. Aztán, ha Endre lezárja a szemét, — fia úgy sincsen — Béla öröklí a kardhoz a koronát is.

Abban az időben sok ellensége volt a magyarnak, nyugatról a német agyarkodott rá, mert irigyelte ezt a tejjel-mézzel folyó Kánaánt a — szerinte — jött-ment idegen néptől, keletről meg más viharfelhők tornyosultak, a kunok, besenyők vad hordái. Nem csoda, ha a magyar nép előtt több becsülete volt egy jó hadvezérnek, mint egy rossz királynak. A nemzet kedvence bizony Béla lett.

Csak megvolt a két testvér egymás mellett mégis, amíg Endrének váratlanul fia nem született. A nép szeretete, mellyel Bélát körülrajongta, most már igazán szemel szúrt a királynak s ígéret ide, ígéret oda, az atyai szeretet többet nyomott a latban, mint az adott szó,

Endre meg életében királlyá koronáztatta alig hét éves fiacskáját, Salamont.

Gyermek legyen a király, mikor van kész, arravaló ember, aki a köszvényes, halódó öreg ember örökét átveszi?

Igy sutlogott az „ami a szívéen, az a nyelvén” magyarság, amit bizony igyekeztek a király fülébe súgni a zavarosban halászni akaró jótét-lelkek. Amúgy is gyanakodóvá tette őt a betegsége, úgy akarta hát megsegíteni a gyerek király dolgát, hogy összeházasította a német császárnak, Magyarországnak legnagyobb ellenségének, leányával.

Evvel aztán ki is tört a testvérháború Béla fiaival, Gézával és Lászlóval, Lengyelországba menekült; erős haddal tért vissza s legyőzte bátyját németestül együtt. A szőszegőt utólérte a végzete, ott, a harctéren taposták össze a menekülő német katonák lovai.

Béla lett a király, de nem örülhetett soká a koronának ő sem; mintha a sors ismét meg akarta volna mutatni, hogy a testvér kiontott vére bosszúért kiált az égre, méltatlan halállal pusztult el ő is, Dömsödön, Visegrád táján, egy rászaladt ház temette maga alá.

Most kezdődik László és Béla hercegek gyönyörű tragédiája ebben a véres tragédiában. Már dali nagy legények voltak. Harchoz edzetek, trónra érettek, a nemzet szeretete is rájuk szállt az édesatyjukról és mégis mindennél többre tartották — az igazságot. Bármilyen nem szívesen vették az urak s a nép a dolgot, kibékültek az alig tizennégy éves gyermekkirályal s elismerték uruknak. Még kétszer megkoronázták a gyermeket, egyszer a német császár, — maga is amolyan siheder fűcska — egyszer meg maga Géza herceg, mintha evvel is meg akarta volna bizonyítani, hogy sem ő, sem László öccse nem tör a trónra, de úgy látszik, csak olyan volt ez

a koronázásdi játék, mint a háromszor felmelegített étel, — kozmás maradt utána a magyarság szája ize.

Még egy rossz jel is ráijesztett a népre. A négytornyos pécsi székesegyház, amelyben a koronázás történt, a rávaló éjjel porig égett. A zúgás-búgás, babona, féls bizony nem jó tanácsadó egy gyerekembernek, könnyen bevette gyanakvó lelke rossz tanácsadóitól a kígyókövet, ezek között is különösen valami Vid nevű gonosz embertől, hogy az ország egy harmadán uralkodó hercegek a másik kétharmadra is áhítoznak.

Am az igaz ember „másokkal szemben gyöngéd, magával szemben szigorú.” Ilyen volt László herceg is. Elnézte király öccsének az áskálódást, sőt mikor a keleti határon már a hegyek fölé tornyosult a veszedelem, a kunbesenyők álléptek a Kárpátok hágóin, a három unokatestvér egyesült erővel, hazavédő szen' elhatározással állt elébük. Teljes is volt a diadal, Cserhalomnál pozdorjává törték a vad népet, Ozul vezéréstül együtt, de a legteljesebb a László hercege volt, aki hatalmas alakjával, félelmetes csatabárdjával bizalmat öntött a jóbarátba s félelmet az ellenségbe. Sebesülten sem pihent meg, amíg el nem pusztult az ellenség egy szálíg, magát a királyt is ő mentette meg a biztos halál torkából.

De mintha mindent az apjától örökölt volna az önfeláldozó László herceg, a nagy diadal s a nép rajongó szeretete támasztotta fel újra a féltékenységet Salamonban. És László, bár tudta azt is, hogy öccse egy vadászon orgyilkosokkal akarja elveszíteni, újra és újra békejobbot nyújtott neki, csak mikor Salamon szinte örülnélbe, üldözési mániába esett, nyíltan hadba szállott a két herceg ellen, akkor vitték kenyér-

törésre a dolgot s az a kéz, mely képes volt a pogány ellenséget vérbefojtani, volt olyan erős, hogy a papiros igazság ellen az erkölcsi igazság diadalát vivje ki. Odaveszett a pénzért fogadott diszes német sereg, oda sok derék, királyához hű magyar vitéz is, oda a baj legfőbb okozója, a gyalázatos Vid is, de László, aki égő könnyel siratta meg az ellenséggé vált testvéreit, még ehhez a világátkához is kegyelmes tudott lenni, nem engedte, hogy meggyalázzákholt tetemét, de tisztességgel temetteite el.

Azt mondják, Salamon, mikor elhagyta a nemzet, el az igazságos Isten is, végre magába szállott s hogy nem becsülte meg a sorsát bátyjai oltalmazó keze alatt, mint szőracsuhába öltözött remete vezekelte le hátralevő napjait, keresztje az a törött kard volt, mellyel élete megmentőjének akarta vérét venni.

Ilyen nehéz életpróba után jutott László herceg bátyjának, Gézának, korai halála után — a trónra. Hogy ki lett belőle, azt elmondták mások, sokan, tudós történetírók, ékesszavú poéták s maga az egyszerű nép is, aki máig sem feledte el a legnagyobb, legtisztább életű, legjobb királyt.

Az élethez mindég kell hősiesség annak, aki igazi, értékes, nagy életet akar élni. Csak a hősiesség fogalmának tartalma változik meg a különböző korok szerint. Ma nem kardforgatás, vérontás kell a hősiességhez, ez kiesett — hál Istennek — az életcélunkból, de megmaradt benne minden más, ami akkor is benne volt: az önfeláldozás, az igaz-igazság meglátása, a tiszta szív, a becsületesség, kötelelességteljesítés s hozzá még egy, — a jó munka!

REGÖSDIÁKOK.

*Hej regülejtem! régi nóta, —
vége már a vidám mesének.*

*Véres, piros a mai rege,
fájdalmasabb a mai ének.*

*Jobban égnek a sebek mostan,
több könny gyűl a riadt szemekben.*

*Elfuladt hajdan hangos szavunk,
csak szívünk ver ma sebesebben.*

*Borúlj a terhes, barna rögre.
A délibáb már semmivé lett;
a tiprott föld áldott porából
harsog felénk a győztes élet.*

*Tűzz kalapodra vadvirágot,
dalolj e lápos, durva tájon.
Dal és virág legyen a lelked
s ha bánat bánt, a könny ne fájjon.*

*Lázadva dobol új ütemre,
öntudatlan mind arra lépünk.
Velünk dalol, zúg, zendül a föld,
e dal a végső, vad reményünk.*

*Hej regülejtem! gyere kobzos,
regülj áldást szent, ősi szeren.
Légy varázsló: igéd nyomán
új hit csodavirága terem.*

*Hej regülejtem! lelkek fölajén
mély barázdát hasít az eke.
Rajta igris, szűz őstalatajból
zendüljön a győztes, új rege.*

Kótyonfitty király almája*)

Írta: Móra Ferenc.

Hajnalon innen, estén túl, éppen egy macskaugrásnyira Nekeresdtől, hét országa volt a Kótyonfitty királynak. Nevenincs az első, Találdki a második, Sohsevolta a többi öt. Hét országban kerten kertje, kerten kertjében hétszáz almafája, hétszáz almafán egy almája.

No de arra vigyázott is ám, mint a szeme, világára. Minden reggel, este meg-megnézegette selyemkeszkenővel meg-megtörülgette, még a lágyan fúvó szélről is féltette. Mikor egyszer egy legyecskét látott rajta, olyan keserves sírásra fakadt, hogy három lyukas teknőt tele sírt könnyeivel. Nem is nyugodott meg addig szegény feje, míg az udvari vadászok lagyon nem nyilazták a szegény legyecskét.

Udvari vadász lelövi a legyet.

— Mindenki így járjon, ki rátátja a száját, jó lesz megbecsülni a király almáját, — mind a hét országban ezt a szigorú parancsot doboltatta ki a dobos gémekekkel Kótyonfitty király.

Udvara népének, tenger cselédjének pedig azt parancsolta, hogy mindig cigánykereket vessenek, valahányszor az almafa alatt elmennek. Fő-főminiszterek hányták is a bukfencét. pléhnyakú generálisok állták is a tótágast, csak egy kis apród vágta földhöz a darutollas süvegét:

— Tisztelem, becsülöm a király hatalmát, de már akkor inkább megeszem az almát!

Perecnek hívták ezt a kis apródot. Termelte, mint a sudár jegenye, az esze villám, sólyom a szeme. Esteli harmaton kilopódzott az almafához, hajnali harmaton visszalopódzott, de hiába mesterkedett, nem vásott foga a király almájába. Olyan magasan volt, el nem érte, akárhogy me-

reszkedett utána. Lógott is az orra bosszúságában, hogy majd a térdét verte, de aztán gondolt egy okosat.

— No azért lesz még itt lakoma: majd segít rajtam Málé koma. Ő lesz a létrám, ő lesz a székem: király almáját róla elérem.

Málé koma másik kis apródja volt Kótyonfitty királynak. Nincs ilyen legény minden bokorba: feje szakajtó, az esze korpa. Ugy fecsegett, mint liba a lenbe, soha titok még meg nem állt benne.

— No majd teszek én arról is, — gondolta magában Perec s kiszaladt a halpiacra, vett a halászoktól két keszeget, azokat felkötötte a kert közepén a kútágásra. Aztán elment a vadászokhoz, azoktól vett egy meglőtt nyulat, azt kitette az almafa alá.

— Egy nyúl, két keszeg, rendben így leszek, — verte össze a bokáját s még a tenyeren is szaladt, hogy mentül előbb odaérjen Málé komához.

Málé koma éppen a csizmáját pucolta Kótyonfitty királynak. De nem a kezét dörgölte a csizmához, hanem a csizmát a kezéhez, mert ő azt látta, hogyha kecskének sáros a bocskora, az se a kerítést dörzsöli a bocskorhoz, hanem a bocskort a kerítéshez.

— Bajban vagyok, bajban, segíts Málé rajtam — ütött a vállára Perec s megkérte, hogy sétáljon vele a király kertjébe, ott ő majd föláll a vállára, akkor bizonyosan eléri az almát.

— Málé legyenek, ha nem megyek, rikkantott Málé akkorát, hogy ijedtében elkukorékolta magát Kótyafitty palotáján a szélkakas.

— Jaj komám, nem kell ezt világgá kukorékolni — súgta neki Perec. — Soha senkinek meg nem szabad tudni, amit most tenni akarunk. Ha elszólod magad, kitörök a nyakad!

Nem is szólt Málé koma egy kukkot se többet egész addig, míg be nem értek a kertbe, hanem ahogy a jegenyefára fölnezett, meg nem állhatta, hogy oldalba ne könyökölje Perecet.

— Perec, ha szeretsz, fogd meg a nyakam!

— Miért fogjam meg, te Málé?

— Hát, hogy ki ne törjön.

— Miért törne ki, te bolondos?

— Azért, mert szólni akarok.

— Mit akarsz szólni, te locsi-fecsi?

— Azt, hogy két keszeget látok a jegenyefa hegyében. Ugyan mit csinálhatnak azok ottan?

— Hát mit csinálnának? Úszni — tudnak, repülni — tanulnak.

— No én meg mászni tudok, keszeget sütni tanulok, — vigyorogta el magát Málé s egyszerűbe fölmászott a jegenyére a két keszeget,

*) Mesedélutánokra különösen alkalmas. Melegen ajánlom a regösök figyelmébe. Szerk.

— Lehuppan aztán a jegenyéről, mennek az almafa felé, megint megböködi Percet a Málé:

— Kis komám ládd-é?

— Mit, te?

— A nyulat a fa alatt.

— Látom ám, Málé. Meg is lőném, ha puskám volna.

— Lódd meg a sapkáddal, hátha az is el-sül. Komám, tedd meg, ha szeretsz, nagyon rá-éhezttem a nyúlgerincre.

— Hát a te kedvedért azt is megteszem, — mondja erre Perc, azzal kapja a sapkáját, vágja a nyúlhoz: hát eldől az egyszerűen.

... kapja a sapkáját, vágja a nyúlhoz...

— No mondtam, úgy-e, — kapta föl Málé a nyulat s már tartotta is létrának a derekát, széknek a vállát, hogy elérhesse Percet az almát. El is érte. le is tépte, hej, de megcsendült ám az almafának minden levele s lett olyan nagy zenebona, majd megbomlott a két koma.

— Mákos borongatta, mézes teringette! — fohászkozta el magát Perc, — most már csak a kertek alatt szaladjunk, hogy senki meg ne lásson bennünket.

Nem is látta meg őket senki, csak a város végén a molnár számára, az se mondott egyebet, csak annyit hogy: iá, iá.

— Jaj, micsoda az? hökkent meg Málé a félhomályban, hogy mi feketéllik a gyepen.

— Király őfelsége, — súgta neki Perc.

— Mit csinál itt király őfelsége?

— Hajtja magáról a szúnyogokat a fülével.

— De mondott is valamit király őfelsége.

— Mondott hát. Azt mondta, hogy azért lett király belőle, mert olyan szép nagy a füle.

Ebben aztán meg is nyugodott Málé koma s haza ballagott a nyúlal, meg a halakkal, Pe-

rec koma pedig még állító helyében megette az almát, hogy bolondjában meg ne találja nála valaki.

Nem is tudtak az almának nyomára jönni, pedig hét nap, hét éjszaka tűvé tették érte mind a hét országát Kótyonfitty királynak. De még a nyolcadik nap is keresték volna, ha Kótyonfitty király hoppmestere észre nem veszi, hogy Málé koma körülzsindelyezte a nyakát.

— Hát te mért zsindelyezted körül a nyakadat, te ugrifüles? — koppantott a fejedűbjára.

— Azért, hogy ki ne törjön.

— Miért törne ki, te szakajtófejű?

— Azért, mert szólni akarok.

— Mit akarsz szólni, te csupa-szaj?

— Azt, hogy én tudom ám, ki szakajtott le a király almáját.

De már akkor hat hajdú hét felől mar-kolta meg Málé komát, úgy vitték a Kótyonfitty király elé. Annak meg akkora légyecsapó volt a kezeiben, hogy a struccmadarat is agyon lehetett volna vele ütni. De még föl se emelte a légyecsapót, mikor Málé koma már kivallotta az igazságot:

Uram és királyom, életem-halálom ke-zelbe ajánlom: Perc apród szakította le az almát!

Perc apród éppen ott üldögélt a trónus lábánál egy bársony vánkoson, de még csak a szemé pillája sem rebbent meg, ahogy Málé koma felé bökött az ujjai. Mindössze annyit mondott mosolyogva:

— Bolond lyukból bolond szél fúj.

— De nem addig van az, szolgám, — pö-dörte Kótyonfitty király szigorú-hegyesre a há-rom szál bajuszát. — Add elő csak, Málé fiam, hogy volt, mint volt.

— Fülemmel hallottam, szememmel láttam.

— Mikor, te? — vágott közbe Perc koma.

— Hát mikor a keszegek repülni tanultak a jegenyefa hegyében.

— Eszed kereke, — nevette el magát a király, — hiszen nem szoktak a halak fára mászni.

— Már pedig ez olyan igaz, mint hogy Perc koma sapkájával lőtte meg a nyulat, — erősködött Málé, kézzel-lábbal hadonázva.

De már most úgy kacagott Kótyonfitty ki-rály, hogy csak úgy rengett bele a trónusa.

— Hát az mikor volt, te?

— Akkor, mikor felséged a fülével hajto-gatta magáról a szúnyogokat és azt kiabálta, hogy azért lett király belőle, mert olyan szép nagy a füle, — mondta Málé tréfásan hunyor-gatva.

— Hej, kattan, meg bogrács! — futotta el a mérge a királyt s olyant suhantott a légyca-pójával, hogy Málé koma egyszerre kukorica-korpává válik, ha el nem ugrik onnan.

Szerencsére elugrott s máig is ugrál, ha el nem fáradt. Amelyiktek megszánja, ültesse le a kis székre.

Észak országain keresztül.

Irta: KARLE SÁNDOR.

„Ez itt a tenger! Ez itt a tenger!” kiáltotta lelkendezve Eszti néni, amikor július 13-án éjjel tizenegykor kiszállottunk Warnemündeben a berlini gyorsvonatból. Harminckét tagból álló uti társaságunk Skandinávia országaiba (Dánia, Svédország, Norvégia) indult tanulmányútra. Ennek a kedves társaságnak kedves női nesztora Eszti néni volt, aki mindent kétszer szeretett mondani, hogy annál jobban elhiggye ő is, meg mások is, amit kijelent.

A tengert nem sokáig csodálhattuk a parttól, mert holminkkal hamarosan át kellett hurcolkodnunk a Dániába átszállító gőzkompra. Ezt nem szabad összehasonlítani méreteire nézve sem dunai, sem holmi Vág folyói komppal. Ez a tengeri komp bonyolítja le az összeköttelést a leggyorsabban és a legkényelmesebben Németország és Dánia között. Átrakódás nélkül magába fogadja a közvetlen személyszállító vasúti kocsikat is, meg a teherkocsikat is. Alighogy befutott a gyorsvonat, ennek mozdonyát felváltja egy rendező mozdony, mely prüszkölve, puffogva tolja be a vagonokat a gőzkompra, amelynek közepén két sín pár húzódik végig egymás mellett. Mindegyiken elfér négynégy Pullmann-kocsi, vagy nyolc-nyolc teherkocsi. A kerekek alá fabakokat raknak, nehogy tengeri viharok idején a vonat meginduljon — a tenger fenekére.

Joggal nevezik az ilyen gőzkompot mozgó vasúti állomásnak is, hiszen egyik-másiknak hossza 115 m. és rengeteg sok férő hely van rajta.

„Itt igazán el lehet mondani, amit a vonatról diákkorunkban tréfásan elmondtunk: Füttyül a vonat, mehet a bakterhéz, azaz hogy itt az állomás“, jegyezte meg Gézey Simon utitársunk, amikor a hajókürt bugása után megindult a gőzkomp, hátán cipelve a vasúti kocsikat. A hajócsavarok forogtak, a befutó sínek vaskötele elszakad, a komp szinte észrevétlenül oldódik el a parttól s a világítótorony reflektorfénye mellett kiindul a szabad tengerre. Itt a komp aztán egyszerűen gyorsjáratú hajóvá alakul át.

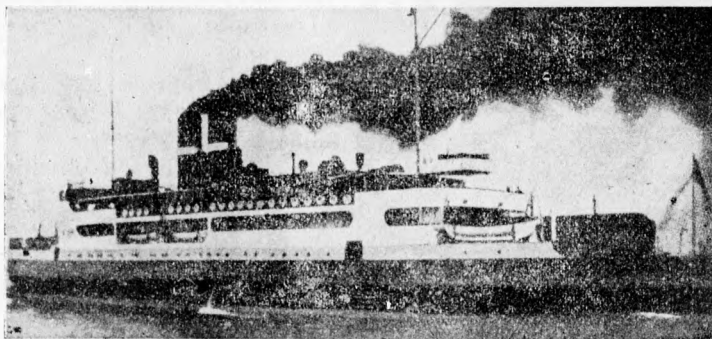
Két órás csendes utazás után, minden tengeri áldozat és baj nélkül, kiszálltunk biztos hajónkból a Falster szigeten lévő állomáson.

„Sokkal könnyebb volna a nevért megjegyezni, ha Falster volna“ — okoskodott megint az élcélődő Gézey.

Itt már más a vidék, mások az emberek is. A német szó helyett az angolosan hangzó dán nyelv hangjai ütik meg fülünket. Sík föld (Falster-sík) terpeszkedik mindenfelé s vonatunk tovarobog az éjben Orehoved felé. Itt ismét gőzkomp visz át a Falster szigetét Seelandtól elválasztó szűk tengerszoroson. Innen aztán már szabad az út, de még igen hosszú a dánok szép fővárosa, Kopenhága felé.

A hajnal derengő fényénél a vonat ablakán nézegetünk kifelé. A sík föld egyhangúságát üde rétek, kövér legelők, a fák közül ki-

kandikáló házikók, kastélyszerű templomok, dombtetőn álló szelmalmok élénkítik. A határ tele van állatokkal. Lovak, birkák és szarvattan szarvasmarhák legelnek a réten minden őrizet nélkül, de nem egészen kedvük szerint. Külön-külön karóhoz vannak kötve s csak-kötélük

A warnemüdei gőzkomp.

körében élvezhetik a kiszabott napi adagot, hogy a rét többi helyén a többi füvet le ne liporják.

Ütközben a vonatról még látjuk a dán királyok koronázó és temetkező helyét, a karsú toronyú roskildei templomot. Hat óra tájban beérkezünk a fővárosba.

Kopenhága (dánul Kjöbenhavn, ejtsd Köbenhaun — kereskedelmi kikötő) az ide benyúló tengerágnak mindkét oldalán terül el. 1925-ben 750.000 lakosa volt. A világ egyik legjobb kikötője. A Sund (= tengerszoros) a legrövidebb és legbiztosabb tengeri összekötő út a Keleti-tenger és a Kaltegat (= hajóút) között. Azért a mellette fekvő városok élénk kereskedelmük révén nagy fejlődésnek indultak, különösen Kopenhága, Malmö a svéd parton, Helsingör. Kopenhágáról azt szokták mondani: óriási fej tőrpe testen, mert az ország összes lakosságának körülbelül egyötöde lakik itt a fővárosban. Ezen azonban nem lehet csodálkoznunk, mert a kereskedelem és hajózás leginkább itt bonyolódik le.

A Sund ugyanis a kereskedelmi hajózásnak az átjáró kapuja, még annyiban is a „dánok malmára hajlja a vizet“, hogy a hajózásra kedvező áramlása az ő partjukon van s nem a

svéd parton. Dánia ki is használta alaposan ezt kedvező áramlatot, mert 1425-től kezdve minden átvonuló hajótól behajtotta Helsingörnél a Sund-vámot, amely évenként óriási összegre (24 millió föllerra) rugott. Sok puskaport és tintát fecsértek el a tengeri hatalmak ennek a gyűlöletes vámnak a megszüntetése végett, amí végre 1857-ben sikerült is úgy, hogy a Sundvámot örök időkre 62 millió márkán váltották meg.

A hajóforgalom a szabad közlekedés folytán nagyot lendült, megint csak Kopenhága javára, mert amit elvesztett a vámon, behozta a kikötő révén. Ez a nyitja Kopenhága nagyságának és gazdagságának, amely a város középületein és gyűjteményeiben, múzeumaiban vissza is tükröződik.

Sok szép tornyos kastélya közül kiemelkedik a németalföldi renaissance-stílusban épült Rosenborg kastélya, amely a XVII. sz. elején, IV. Keresztély korában épült és sok más középületnek szolgál mintául. Jelenleg a dán királyok történeli kincstára van benne elhelyezve. Kertjében gyönyörű rózsák közt áll a híres dán mesemondónak, Andersennek a szobra.

A börze érdekes tornya négy sarkányból fonódik össze. Kivülről nem szép ugyan, de belülről igen gazdag a Thorwaldsen múzeum, amely a világhírű dán szobrásznak (élt 1771-1844) mintegy 611 művel büszkélkedhetik. Thorwaldsen életének legnagyobb részét Rómában töltötte, ahol az Olympus nagy részét keltette életre szobor alakjában és a görög márvány istenek körében maga is göröggé vált. A mú-

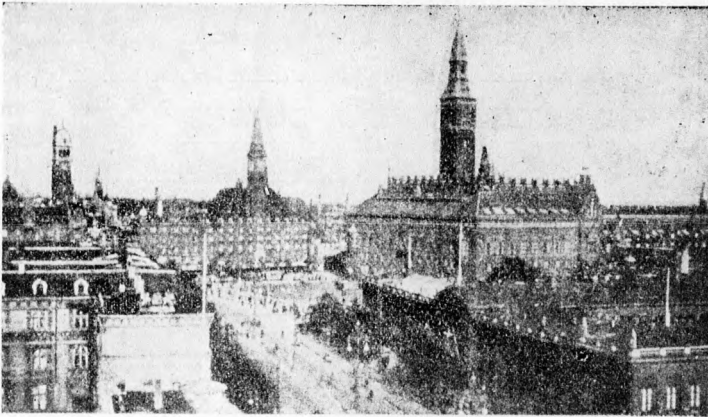
zeum egyúttal a mesternek a mauzóleuma is-ugyanis az udvar közepén van a sírja.

Az új glyptotheka (szobortár) gazdagságban és ragyogó szépségben e nemből az első egész Északon. A művészetnek ezt a ragyogó templomát kincseivel együtt egy Jakobsen nevű sörgyáros ajándékozta a dán nemzetnek.

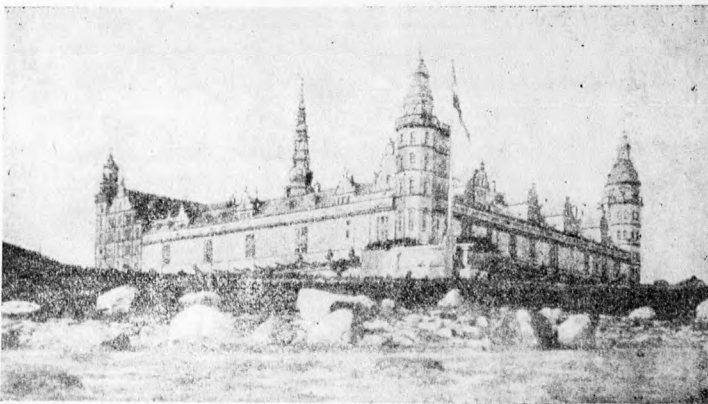
A régi városrész utcái elég szűkek. A lebontott városfalak és sáncok helyén épült új városrész azonban szép, utcái szélesek, telve ékes szobrokkal. Itt még a kerékpárosoknak is külön útjuk van, akik feltűnő számmal lepik el az utcákat és tereket, úgy hogy valaki fel is vetette a kérdést, miért ülnek itt annyian a vasparipára? Gézay Simon rögtön azt felelte rá: Mert azt tartják, hogy csak kerékpáron szép

ez az élet. Igaz is lehet, mert csakugyan páratlan a kopenhágai kerékpáros forgalom.

Kedves, parkszerű vidéken utazunk tovább Seeland sziget északi részéig, Helsingörig. Itt a tengerbe nyúló földnyelven épült Kronborg vára vonja magára figyelmünket. Ez a színhelye Shakespeare Hamletjének. Itt jelenik meg az apja szelleme és elpanaszolja neki, hogy nem mérges kigyó, hanem a festvére ölte meg őt. A dán regék szerint itt virraszt Holger Danske, a dánok védő szelleme. A kronborgi vár ágyúgolyói kopogtatták meg a hajók dongáit, amelyek csak úgy per sundam-bundam, azaz vámfizetés nélkül akartak

Városháza, az előtte levő szép térrel.

Kronborg vára Helsingör mellett.

ávevezni a Sundon, mely itt a legszűkebb, mindössze 4 km. Éppen azért itt szálltunk megint egy gőzkompra, hogy álhajózzunk Svédországba.

„Többször kérdezték tőlem, hogy amidőn olyan sokat összeírok, nincs-e titokban valami munkatársam? Igenis van. Ez az ezermekben kifogyhatatlan munkatárs az ethnografia. A legelső szárnypróbálgatásait a költői működésnek ez vezette nálam.“

Az egységes magyar gyorsírás.

Írta: Nemes Zoltán parlamenti gyorsíró.

A Mi Lapunk legutóbbi számában ismertettük röviden az új egységes magyar gyorsírást s jeleztük, hogy ebben a számunkban a magasabb fokú gyorsírással fogunk foglalkozni. Ennek az ígéretünknek teszünk eleget a következőkben.

Láttuk az előző számban, hogy egyszerűek ugyan a gyorsírás betűi, de azért, ha mindent betű szerint akarnánk leírni, a legjobb esetben is csak kétszer-háromszor olyan gyorsan tudnánk írni, mint a közönséges írással. Úgy segítünk tehát magunkon, hogy írás közben a szöveg egyes részeit, egyes betűket vagy szótagokat elhagyunk, de termé-

szetesen csak olyanokat, amelyeket azután a megfelelő helyeken vissza is tudunk olvasni. Alacsonyabb fokon csak *állandó rövidítésekkel* és egyes betűk kihagyásával (*fonetikus rövidítések*) dolgozunk. A 120 állandó rövidítést mindenkinek használnia kell; ezek a leggyakrabban előforduló szavak jelei s használatuk az írást már lényegesen gyorsítja. Ezzel azonban még nem közelíthetjük meg a beszédírást; ehhez tovább kell mennünk s erősebben kell rövidítenünk.

Mi is az a rövidítés? Olyan jel, amelyben nincsenek kiírva annak a szónak összes betűi, amely szót azzal a jellel jelölni akarunk. (Pl. *tovább* helyett *ább*-ot írunk, *cél* helyett *cét* stb.) A rövidítésekben jut érvényre tökéletesen az egységes gyorsírás föltétele a többi rendszerrel szemben, mert a legjobb, legolvashatóbb rövidítéseket, a fonetikus rövidítéseket igen könnyen tudjuk képezni. A fonetikus (hangzáson alapuló) rövidítéseknel igyekezünk a szóból azokat a betűket kiírni, amelyek dominálók a hangzásban (a magánhangzók s a mássalhangzók közül főként az s, z, sz, c, cs), míg az elmosódó, kevésbé fontos hangokat kihagyjuk. Erre az élő beszédben is találunk példát: sokan mondják *zöld* és *föld* helyett azt: *zöd*, *föd*. Ha a beszédben meg lehet ezt tenni, annál inkább megte-

hetjük a gyorsírásban. Ezeknél a rövidítéseknél jutnak főként szerephez az előző számban említett *pozíciós jelölések* és *betűnagyítások*, amelyeknek segítségével könnyen lehet leírni a magánhangzótorlódásokat, vagyis a szónak hangzás szempontjából legfontosabb részeit egy-két mássalhangzóval együtt (1 csoport)

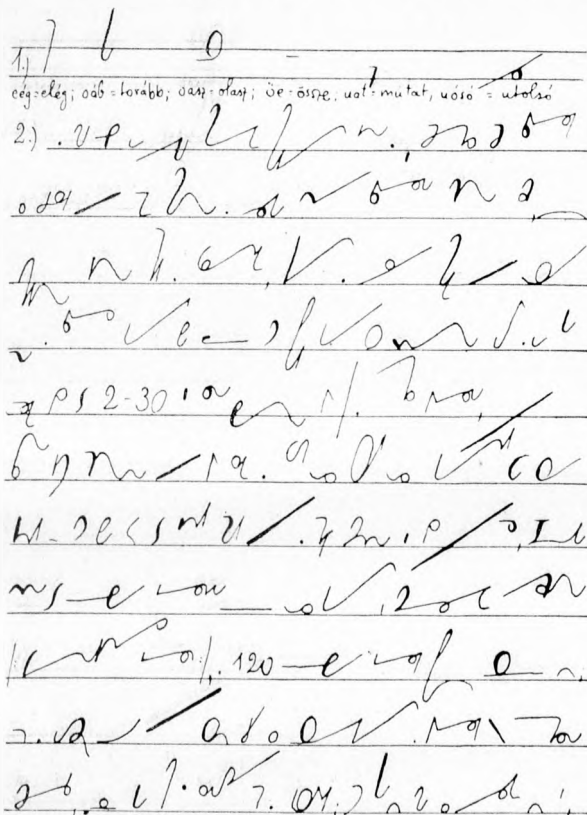
Ez az elv, a mássalhangzók lehelő kiírása dr. Fabro Henriknek, a magyar parlamenti gyorsíroda néhány év előtt elhunyt főnökének az eszméje, de szélesebb körben való elterjedését épen az gátolta, hogy a régebbi rendszerek

jelölési módjai nem voltak alkalmasak arra, hogy az így keletkező magánhangzótorlódásokat könnyen, röviden tudjuk jelölni. Erre nyújt módot az egységes magyar gyorsírás s ez biztosította és biztosítja jövőben is neki a sikert.

Rövidítéseket a közönséges írásban is használunk: t. i., ill., stb. Megrövidítjük a hónapok neveit, csak kezdőbetűkkel — jelöljük egyes intézmények, hivatalok, egyesületek címeit is. De a gyorsírásban ez mind nem elég, ennél tovább is kell menni. Hogy lehet is tovább menni, erre például néhány mondatot közlünk közönséges betűkkel, de megrövidítve; meg vagyunk róla győződve, hogy minden olvasónk ki fogja tudni egészíteni a kihagyott

betűket és ragokat. Csak arra kell vigyázni, hogy *értelme is legyen* annak, amit olvasunk, mert hiszen nem értelmetlenségeket, hanem összefüggő értelmes szöveget írunk mindig. Hogy megkönnyítsük az olvasást, minden kihagyott betűt egy ponttal helyettesítettünk. Összetett mássalhangzót gy, ny, egy ponttal jelöltünk.

Te.. ap e. öt. verőfén. es nyári .ap vo. t s ezér. a na. for. óság e. öl .öb. ed. agam. al .ime. tünk a .özeli e. dős hegyek .özé | Én nem akar. . elhi. hogy ezeket a mo. dat. A Mi Lap. . . o. vasói nem tud. . e. o. vas. . . | Meg vagyok arró. . . ö. öd. hogy ezeket a. i. haqyas. . . .

nehéz .ég .é .ü . leh . . . italál . . *)

Természetesen a közönséges írásnál szemünk már hozzászokott ahhoz, hogy mindent kiírva lát s ezért az ilyen megrövidített írás szokatlannak, furcsának látszik s nehezebben is megy így az olvasás, mint ha ugyanígy megrövidítve gyorsírással látja az ember ugyanezt a szöveget. A gyorsírásban ugyanis éppen ellenke-

*) A megrövidített szöveg teljesen kiírva a következő: Tegnapelőtt verőfényes nap volt s ezért a nagy forróság elől többedmagammal kimentünk a közeli erdős hegyek közé. Én nem akarom elhinni, hogy ezeket a mondatokat A Mi Lapunk olvasói nem fogják tudni elolvasni. Meg vagyok arról győződve, hogy ezeket a kihagyásokat nehezség nélkül lehet kitalálni.

zőleg, ahhoz szokik hozzá az ember mindjárt kezdettől fogva, hogy ne írjon ki teljesen úgy-szólván semmit sem: a szem az egyes jelekben mindjárt azt kutatja, minek is a megrövidített alakja ez s — talán hihetetlenül hangzik, de így van — ha egy olyan szót, amelyet rendszerint meg szoktunk rövidíteni, teljesen kiírva látunk, nehezebben olvassuk el, mint megszokott rövidített alakjában.

Mai számunkban is közlünk egy kis sztenogrammot (a cikk első mondatait) már erősebb, de nem túlzott rövidítésekkel; foglalkoztatok vele, fiúk s meglátjátok, kedvet kaptok a gyorsíráshoz. Próbáljátok meg, nem boszorkányság!

Derült lélekkel.

Megyek,
megyek,
mert a vándoroknak ez a sorsa:
menni!
menni!
míg a nap leszáll.

Arcomat verheti a zápor
és észak felől fúhatnak az éles, vad szelek!
én
a letört kukoricagórék között
derült lélekkel
megyek,
megyek.

Megyek!
mert a vándoroknak ez a sorsa
és a földön
nincs is ennél gyönyörűsegebb.

Itt egy nyárfaliget hajlong.

Ott egy vadlúdfalka kiabál.

Bármerre néz az ember:
mindenütt
nyugodt szépségeket talál.

SIMON ANDOR.

Az új magyar líra egyik kiváló fiatal művelőjét mutatja be A Mi Lapunk olvasóinak. Simon Andor 1901-ben a borsodmegyei Sajókaza községben született. Egyetlen verse köteté, az Álomföld tavaly jelent meg Budapesten a Pandora folyóirat kiadásában. Újabb verseit a Párisi Magyar Akadémia nyolc más fiatal magyar lírikus (köztük Sárközi György és Szabó Lőrinc) verseivel együtt antológiába fog-

lalta és nemrégiben adta ki *Forrás* címen. Simon Andor napsugaras költészetét Móricz Zsigmond a Nyugat irodalmi figyelőjében így jellemezte: „A gyermek hangnak ilyen báját senkinél sem ismerem. Folyton mezei illatot érzek, mikor ezeket a verseket olvasom.” A most közölt mélyen egyszerű szabadvers legyen a vándorló regösdiákoké.

A kolbász.

Három vig cimbora. Sietős a dolga. De ráérnek, ha méreg eszi is a majsztrannél, aki lelkükre kötölte, hogy egy-kettőre siessenek, sehol meg ne pihenjenek.

Hát ami azt illeti — mindenki elhiheti — nem is álltak meg kirakat előtt, mint a járókelők. De mivel a véletlen összesodorta őket egy helyen, mindegyik letelepedett a magával hozott alkalmatosságra s aztán szembenevetett a három jó madárka. Hiszen oly szépen süt a nap, amitől az ember kedvet kap a beszédre, tereferére. És sietnek is ám, elhiheted komám — elmondani egymásnak, amit jól-rozs-szúl csináltak. Mert élményekkel tele az inas élete.

Mostan Jancsi viszi a szót, aki suszter-inas volt.

— Halljátok gyerekek, ezi a remek esetet! Az a kutyafülű házmester most megjárta egyszer.

Mindig dirigált, vérig birizgált. Hol az volt a baj, hogy nagy az udvarban a zaj. Hol a szemetesláda nem volt kellően bezárva. Ha a műhely előtt seperem, baj volt, hogy port vertem. S akármit csináltam, belém kötött bátran; szidott mint a bokrot. Már nem bírtam ezt a sorst. Kiállhatatlan zsémbes fajta. De bosszút is álltam rajta!

— Mondd el hát az esetet, ne kanyaríts feneket! — mondja Gyurka.

— Tegnapelőtt volt a nevenapja, amikor a következő leckét kapta. A házmesterné egész nap feltett; sültött pecsenyét, kenyeret. A csitri lánya ruháját próbálta. Maga a házmester, nem hinné az ember, hordta a sok bort, italt és a szépen hizlalt libát, csirkét, récét s hívta a vendégét. Szóval, készült a bál!

— Este a vendég alig fért a házmesteri lakba. Vig volt apraja-nagyja. Kapuzárás előtt gondoltam nagyot és merészet, bosszúzó tervem megérett, kimentem az utcára. Nemsokára a házmester kifordult; a kapu zára csikordult. Ki voltam zárva, mint egy árva. De benn a házmesteri lakban megkezdődött a dáridó nagyban...

Ekkor a csengő lelógó zsinórjára kolbászt kötöttem s márt egy lézengő utca betyárja a szomszéd kapufélfa mögé szöktem. Ott meglámpulva vártam csendben. Isten tudja: sikerült a tervem.

— A kolbász szagra előbátorodott egy éhes macska. A cirnos ugrott egyet-kettőtől, nagyot s kormét-fogát belevágta a kívánatos kolbászba.

S odabenn a csengő lett hangosan zengő.

— Ha, ha, ha! — fakadt kacajra Jancsi két pajtása. A csengő szavára lett, ugye, láрма? S persze a házmester ez egyszer akarva nem akarva otthagya az ünnepi vacsorát, vendégét, borát s jött kaput nyitni?

— Persze. A kaput kinyitotta; majd dohogva be is csukta. Mi a csuda? morgott magába, mikor hiába kilengett. Talán a fülem csengett?

— De alig ért a házmester, ki egy évben csak mulathat egyszer, lakosztályába: a kolbász szagára s a cirnos hívó szavára jött macska kettő-három. Én meg szívrepesve várom, hogy a csengőt megrántsa a macskák kolbászt-lopó tánca. Szólt is a csengő rémesen. A házmester mérgesen újra kaput nyitott. Kezében sunyi bot, mert már átlátta, hogy valaki megtréfálja. De

mivel senkit se látott, akin kitöltse mérgét, lenyelte a bosszúságot s felkereste vendégét.

— Ha, ha, ha! — kacagott fúlva a két inastárs: Bandi és Gyurka. Elhült a vacsora, más torkán ment le a bora a szegény házmesternek, a vén gazembernek. Ha, ha, ha!

— Bizony más

itta meg a borát, más itta meg a vacsorát. A házmesterünk névnapj torát vígan lakták csak a cimborák. Mert most már egész sereg macska gyülekezett a kolbász csemegére s lett éjjeli zenéje a házmester urnak. Valamennyi kandurnak megjött a kedve isteni énekre. S lett nyávogás, miákolás, csengés-bongás. csengő-kongás! A ház népe az éjjeli zenére felébredt álmából s mindenki ablakából kinézett az utcára, ahol feltűnt házmesterünk lámpája. Mert hát kijött újra szegény, a csengő miatt nem pihenhetvén Piztolyt is hozott magával, hogy az akasztóféra valójával leszámoljon

— A macskák elináltak, mert mindent fel-faltak. A házmester azt vélte, kísértetjárás réme tréfálta meg őt ily furcsán — S itt bevégezem kurtán: Másnap a házmester szeme, egye meg a fene, szúrósan rám nézett De a kísértetjárásnak tilkát nem tudja meg, amíg lát.

— Jaj, de jó volt! Jaj, de szép volt! — és a három inas loholt hazafelé lóhalálba. Ez a kolbász históriája

Lajos bácsi.

Negujítottad-e már előfizetésedet?

Beszélgetések.

Egyetemi hallgatóskoromban nem egy diákkal találkoztam, aki unalmas és gyűlöletes salabakterek fölé görnyedve így fakadt ki: „Ha tudtam volna, hogy ilyesmit kell majd magolnom, dehogy is iratkoztam volna erre a fakultásra!” Még későbbi években is hallottam egyik másik ismerősömtől ehhez hasonló panaszt. „Hiszen szép, szép ez a pálya, de ha tudtam volna, hogy ilyen nehéz boldogulni rajta, bizony egyebükt kereskedem!” Ezekből az elkésett óhajokból és sóhajokból arra következtetek, hogy sok diák nem tudja, mi vár rá az egyetemen, meg több nem tudja, mi következik azután.

Gondoltam, jó cserét csinálnánk egymással, ha mi a gyakorlati élet emberei elmondanók nektek, hogyan fest a mesterségünk, ti pedig ifjú barátaim, arról mesélnétek nekünk, milyen is hat a mai diákok élete. Mert az ember egyre csak felejt: maholnap nem tudok majd visszaemlékezni arra, hogy A-ba jártam-e, vagy pedig a B-be. Pedig hát, milyen világot kettéválasztó fontosságú dolog volt ez valamikor!...

Azzal kell kezdenem, hogy a néhai kassai jogakadémiáról való exmatrikulációm után nem léptem valamiféle pályára, nem vágtam neki sem az ügyvédi, sem az orvosi, sem a tanári, sem a mérnöki oklevel szerzésének, hanem azt mondtam magamban: „Jó szüleimnek hála, németül úgy beszélek, mint a vízfolyás; az angol tudományommal sincsen semmi baj; franciául akadálytalanul olvasok; a latinhoz és olaszhoz is könyitok valamelyest: — beiratkozom hát a bölcsészeti karra, a többit majd meglátjuk.”

Titokban, persze, egyetemi katedréről álmodoztam. Ugyan melyik „golya” ne akarna híres professzor lenni! Igen ám, de a szavak származásának tudománya több volt annal, amit egy Bernard Shawért és Rainer Maria Rilkaért rajongó filozopter szive elbir. Hamarosan leromboltam légvaraimat és a stréberségig menő igyekvéssel kezdtem tanulni és művelődni magáért a tudásért, a műveltségért. A tudománynak egynémely ágazatát elhanyagoltam, hogy annál több időt és erőt szentelhessek mindannak, ami érdekelt: voltak szemináriumi gyakorlatok, amelyeken magyar fiú létemre versenyre keltem a német diákokkal és amikor elhagytam az alma matert, már tisztában voltam azzal, mihez kezdek.

Utolsó szemesztereim munkatervét jövődő hivatásom várható követelményeihez alkalmaztam. Ha visszatekintek erre az időre, úgy látom, hogy elképzeléseim megközelítették a valóságot. Jövődő hivatásom képe minden mesterkedés, minden erőltetés nélkül önként alakult ki egyetemi éveim derekan. Egyrészt a pedagógia, másrészt az irodalomtudomány területén mozgó érdeklődésem háromféle módon találhatott csak gyakorlati érvényesülést: tanári, publicisztikai vagy könyvkiadói tevékenység által. A körülmények alakulása az utóbbi lehetőségnél kedvezett.

Attól a perctől kezdve, hogy munkahelyemet a magyar könyvkiadás egyik legnagyobb intézetében elfoglaltam, napról napra azt tapasztaltam, hogy tevékenységem egyenes folytatása a diákkoromban végzett munkának. Ezért ma is diáknak érzem magam és minden dolgos diákot társamnak tekintek.

Igen, igen, itt következik az a bizonyos „non scholae, sed vitae discimus”. Hallgassatok csak: amikor ma reggel a hivatalba értem, már várt rám két munkatársunk, akikkel tanácskoznom kellett új kiadványaink számtani fejezeteről. Szépecskén belenyúltam emlékezésemmek abba a fiókjába, ahol réges régen elmúlt számtani leckék halványodó emléket őrzöm, azután előszedtem mindazt, amit erről a dologról az egyetemen tanultam és zökkenő nélkül helyes vágányra tereltem a szükséges munkalakat.

Alig búcsúzott el két korai látogatóm, egyik hírneves műfordítónk köszöntött be hozzám, hogy egy angol műfordításom kéziratát sürgesse. Holnapra ígértem neki az első lapokat. Batran megígérhettem, hiszen este ha hazamegyek, megcsinálhatom. Csak ki kell rántani emlékezetem angol fiókjait: hull belőlük a diákkoromban tanult sok szó, mint a zápor.

Vegezetül még egy példát mondok. Ez is ma délelőtt történt. Hivatalomban meglátogatott kisdiák-kori tanárideálom, ma már kedves atyai barátom, akivel meg kellett beszélnem, hogy a jövő tanévtől kezdve mifajta latin könyvekből tanuljanak a nebulók tizezrei. Mit tettem hat? Csendesen kinyitottam azt a fiókot, ahol verejtékes preparálások, izgalmas ex abrupto-k és jótékony „puskák” emlékeivel elegyest Vergilius, Plautus, Horatius és más diákgyötrő emlékek vannak elraktározva és illő jözsággal kerestem meg a legcélszerűbb megoldást.

Töretlen folytonossággal múlnak az évek, kedves barátaim. Ámde munkámban sincsen ugrás, amint napra nap következik, úgy épül egyik munkára a másik és ha diákkoromban valaha valahol valamit elmulasztottam, azt ma keservesen érzem hivatali munkám közben.

Amit pedig valaha jól megtanultam, azt ma magamnak és másoknak bőséges hasznára fordíthatom.

Népi kultúra.

Ezelőtt két esztendővel vándorlásra készüldött az érsekújvári és pozsonyi cserkészcsapat néhány vállalkozó szellemű cserkésze. Az volt a céljuk, hogy a falu kultúráját emeljék, úgy, hogy minden faluban nóta-zó és mese mellé gyűjtik a falusi gyerkőcöket. Ekkor A Mi Lapunk ifjúsági folyóiratban megjelent Tichy Kálmán rozsnói festőművésznek egy cikke. A cikk ennek a pár reggélmisszionáriusnak szólt, Körülbelül ezt mondta benne Tichy Kálmán:

„Ti most útnak indultok a magyar falu felé a ti dalos lelketekkel, virágos szívetekkel. Eléneklitek nótaikat, elmeséletek meséiteket és azt gondoljátok, hogy megtettetek mindent. Kicsiholjátok a falu zsíros egészséges jókeűvét, szeles kacagását és azt gondoljátok, hogy ezzel már sokat tettetek. Pedig nem, mert még nagyon sok, nagyon sok csiholni való van a falun. Ott az a sok nóta, népdal; a falu termi őket, de észrevétlenül hullnak a feledés sarába, pedig mindegyik melódiából a falu őselke szól, mindegyik népdal sárany. Csiszoljátok, csiszoljátok a sáraranyt.

A falu vendégszeretete vesz körül benneteket, bekerültök a gazda mestergerendás szobájába, láttok tulipántos ládát, búbos kemencét. Ne menjetek el ezek mellett észrevétlenül, mert ezekből a népi géniusz nyúl felénk, mert ezek hivatott hordozói a nép pszichológiájának.“

Tichy Kálmánnak ez a felhívása megindította a népi kultúra és népművészeti motívumok gyűjtését. Ezelőtt irodalmi társaságok díjazásával versírók gyűjtötték a népi értékeket és ugyanazt a feladatot most ez a pár alig 15 és 16 éves cserkészgyerek végzi. Munkájuk értékét fokozta még az is, hogy a mai Szlovenszko magyarlakta területei népművészeileg még egyáltalán nincsenek kiaknázva.

Ebben a munkában részt vettem én is. Már maga a gyűjtés izalma is megkapja az embert, de van ezenkívül még egy felséges hatása: ez a dalokban megnyilvánuló néplelek vonzódása, amittől nem tud szabadulni senki, aki ezt már megkóstolta.

Különös szeretettel kerestem és keresem valahányszor falura vetődöm, a temetőket, a szépfaragású fejfák soksírású örök líráját. Például a földi kínok megszűnése után a csendes túlvilági pihenést milyen egyszerűen sejteti ez a fölírás:

„Édes lesz itt megpihenni
Idelelni már nem fáj semmi.“

Vagy a kedves hamarhalálát, mily egyszerűen sírja ez az írás:

„Rövid vala földi élted,
Sok fájó könny pereg érted.“

Egy szép fejfa egy hitves sohatölébredését vigyázza:

„Hü férjed és öt gyermeked,
Sírva mondják: Isteneved.“

Egy másik fejfán egy egyszerű ember egy szál bicskával véste meg egyszerű társa halotti igazolványát:

1) „Itt nyugszik Lengyel
Bodnar József, élt
55 évet. Született 1862
† 1916 nov. 22-ikén
Itt varja hü nejét,
Kedves gyermekeit, rokonait,
jó szomszégyait
és jó barátait. Nyugogyon
békével a Jó Isten emlékével.“

2) Itt nyugszik Istenben
boldogult Balla Mári
Meghalt 1893
Dicsőség Istennek
A magas mennyben
békesség a földön a jó
akarattú embereknek

Gondosan, nagy ügyvel-bajjal cirkalmozták ki ezeket az utolsó üdvözeteket. Az egyszerű parasztember, a föld fia, egyszerű szívének egész líráját oldja bele a betűkbe. Egy egész antológiát lehetne összeállítani csak a sírfeliratokból. Csendes megnyugvás van mindegyikben, mert a nép hisz a predesztinációban és a halál előtte egy hosszú vergődő élet után megérkezés a röggök boldog rokonságába.

Szokása a magyar népnek, hogyha házat épít, egy jelmondatot ír az oromzatra. Erre mifelénk már csak a tulajdonos nevét írják, de Csallóközben meg Gömörben egy egész imádság védi a házat a tűz vagy a villámcsapások ellen. És érdekes, hogy a kurátornak, meg a bírónak a nevét mindig odairják, mint a rómaiak minden fontosabb esemény mellé odairták, hogy ennek és ennek a konsulsága alatt történt. Egy sajtóvölgyi kamra oromzatán van ez:

Emelődött az 1844 ik esztendőben.
Kövér Pál kurátorságából,
Deák István bíróságából.

Majd ez az imádság:

Isten!
Ez kamrát áldasoddal töltsd meg.
Mint Soreptabeli asszonynak engedd meg,
Liszt, olaj belőle soha ne fogyna el.
Hogy gazdája tegyen jót szűkölködőkkel.

Mikor egy csallóközi ember felépítette házat, Szent Sebestyénnek ajánlotta. De a ház leégett. Az ember gondolta: „Te szent Sebestyén, nem vigyáztál jól a hazamra, újból nem ajánlom neked. Hanem itt van a tűzoltók szentje, Flórián,

ez már becsületből sem engedheti, hogy házam másodszer is leégjen.“ Ez az irás van a házon:

„Mikor első házam felépítém
ótlalm Szent Sebestyénnek szentelém.
De tűzvész tört rá és porrá égett
S én újházamat Floriánnak ajáltam evégett.
Es ha mégis tűzvész jönne rám,
Te szégyened lesz az Flórián.“

A falu elfeledett kincsei közül a leggyorsabb mentésre a bakter nóták szorúlnak. Még erre éneklék őket, de már Gömörben nem ismerik, pedig egész biztos, hogy megvoltak. Egyik nem messze fekvő faluban tartottunk egyszer mesedélutánt. Aznap mi voltunk a falu problémája. Felkerestem az éjjeli baktert és leírtam a nótáit. Megnyertem őt, mert amikor befejeződött a tollbamondás, tisztességtudóan odairtam a nevét, úgy ahogy ő diktálta. Mojzes Elek éjjeli öreg bakter kurjantásai.

- 1) Tizet ütött már az óra;
Vigyázz ember ezen szóra,
Mert nincs irva homlokodra
Mire virradsz föl holnapra,
Órökre lelsz e vagy búra,
Imádkozzál, tiz az óra,
Dicsértessék Szűz Mária!
- 2) Minden lélek dicsérje az urát
Az Úr Jézust, Ő szent fiát,
Már meg vagyon a tizenegy óra.
Boldogságos Szűz Mária,
Édes hazánk Pátronája,
Bűnösöknek oltalmazója.

Tizenkettőt nem kiáltanak, mert az babona.

- 3) Éjfélt után ütött egyet.
Egy nappal már éltünk többet.
Az Úr várja térésünket
Azért nyújtja életünket.
Dicsértessék Jézus Krisztus!
- 4) Éjfélt után óra kettő.
Dicsértessék a teremtő.
Mit használ a városőrző,
Ha Úr Jézus hozzánk nem jő.
Erős bástya, nem vehető,
Ha az Úr nem lesz segítő.
Éjfélt után óra kettő.
Dicsértessék a teremtő

Hármat csak nyáron kiáltanak, ha dandárja van réten a munkának:

Már immáron óra három.
Én a várost körüljárom.
Ha alusztok, én nem bánom.
Én nem alszom: az én károm.
Már immáron óra három.
Dicsértessék a Szenthárom!

Bibliai életet él a magyar paraszt. Munkája közben ezer és ezer alakban nyilatkozik meg neki Isten. Nem tudna nélküle meglenni: reménysége

segítsége, éleletsükséglete épen mint a bibliai zsidó-népnek. És az éjjeli bakter kurjantásai zsoltárok, épen, mint ama ókori király 150 zsoltára. Mert ezeket is király éneklé: a föld, a munka, a verejték királya és ennek a keserves életnek száműzött rongyos alakja: magyar paraszt.

A parasztnak még a lelke is hússá, izommá válik. Nem reagál könnyen mindenre. De ha egyszer-egyszer megmozdul, hatalmas színekbe török szét. A paraszt lélekmozdulás teremtette ezeket a bakternótákat, amelyek az örök lira színeiből egy szivárvánnyá tevődnek össze. Ez a szivárvány és a többi elfeledett magyar kincs együttvéve teszük a népkultúra zálogát.

Még van egy fajtája a bakternótáknak, az úgynevezett ébresztőnóták. Ha valamelyik lány fel akarta magát keltetni, mondjuk öt óraker, szólt a bakternek, hogy ötkor énekeljen egy sort ablaka alatt. Ilyen nótát csak egyet ismerek, azt is valamikor még az újvári bakter énekelte:

„Elütötte már az ötöt,
Kelj föl, Rozi, főzzél tőköt.
Ha nem kelsz föl főzni tőköt,
Nem kiáltok többet ötöt.“

A magyar élcelődés, paraszti humor, paraszti széles egészséges kacagások spontán kifejezői azok az apró történetek, amiket egy falu a szomszéd falu húzására talált ki:

A lédeciekre azt mondják, hogy keresztül vitték a létrát az erdőben. — Ha Besenyőn elkiáltod, hogy kanyarít, viheted is már a lépést, mert nem úszod meg szárazon. Úgy esett, hogy felhúzták a bikát a toronyba, hogy lelegetje a füvet. Szerencsétlenül a torkára kötötték a kötelet és a bika kiöltötte a nyelvét. Erre a bese nyeiek örömujjongva törtek ki:

„Ehe már kanyarít“.
Bajtán ködmönt köszörülnek,
A taroskegyiek a templomot tolták odébb.

Úgy volt, hogy a taroskegyi bíró kisüti, hogy rossz helyen áll a templom. Odébb kéne vagy két méterrel tólni. Nosza összehívta a falu népet. A kabátjával jelölte meg az elmozdulás távolságát. Neki is gyürkőznek ám a taroskegyiek a templom farának, oszt nyomták ám a gombot. Közben egy cigány ellopta a bíró ködmönét és mikor a bíró ment megnézni a nyomás eredményét, elkiáltotta magát:

„Hopp! emberek, már rajta van a kabátom, ide mind, visszatoljuk“.

Vagy milyen nevetés viharzott akkor, mikor egy mesedélutánon elmeséltük, hogy hogyan zápult meg a csikótojás a rátóti kupaktanács alatt. A rátóti csősz egyszer egy roppant nagy úritököt talált. A kupaktanács kisütötte, ez az istencudaja biz egy csikótojás. Fölvitték a bíró padlására, azt fölváltva keltegették bíró és esküdtek. De biz az csak bezápult.

(Folyt. köv.)

Jócsik Lajos

Ady Endre és a magyar fiataltság.

Ady Endre fájdalomban vajdó géniusza ma már úgy él a magyar fiatalság szívében, mint a népi mélységekből táplálkozó demokratikus magyar megújulás történelmi vágya és akarata. Amikor tavaly Makkai Sándor erdélyi református püspök nagy küldetésű Ady-könyve, a Magyar Fa Sorsa megjelent, állami hovatartozások különbsége nélkül az egyetemes magyar új nemzedék lelkesedése volt rá a hálás fellet. Most újabb eseményről adhatunk számot, mely a fiatalság figyelmét méltán megérdemli. A magyarországi ifjúság Széchenyi Szövetségének meghívására *Sík Sándor* katolikus paptanár költői mélységű beszédet tartott január közepén Budapesten Ady Endréről és halhatatlan költészetének az ifjúsággal való kapcsolatáról. Ady diszharmónikus zseni, akiben kettős én lakott. Az egyik a maga lényének irracionális kétségeivel tépelődő, bizarr, démonikus, elbukó, dekadens lélek, a másik viszont valami pogány magyar őserőtől duzzadó egyéniség ellenállhatatlan sugarait szórja maga körül. S ebben a tragikus kettősségben egynek érezte a maga sorsát a magyarság tragikus sorsával. A fiatalság azért szereti, mert meglátta benne a tragikus magyar fát, amely minden nedvét a magyar talajból szívta. Ady verseiben sokszor az a vad pogány őserő duzzad, amely Zrínyi Miklós soraiban, Pázmány Péter szeges írásaiban és Vörösmarty „Vén cigány“-ában is fölzúgott. Tragikumá épen az, hogy dekadens és vad erővel magyar egyszerre, lelke mindig ennek a két ellentétes erőnek véres csatateré. Ady saját nemzedékének a nyugtalanságát maradék nélkül kifejezte. A magyar ifjúság megismerheti költészetéből a mult nyomorúságát és tanulságot vonhat le belőle. Ady csodálatos mélységű magyarsága megreformálja a városi nemzeti érzést. Ha azonban Ady költészetének „halott“ részét olvassa a fiatalság, azt a részt, melyben ernyesztő fatalizmus és városi bűn van, páncélozza föl magát előbb Prohászka Ottokár diadalmas világnézetével. Szent éberség kell Ady olvasásához, mert különben rokkann más is, pusztul más is. Vigyázzunk, hogy meg ne ismétlődjék bennünk Ady tragédiája. Hallgassuk meg Ady béke és jóság, pátolyat tisztá falusi élet és új arcú új világ után esdeklő szavát.

Sík Sándor nevét jól ismeri minden cseh-szlovákiai magyar cserkész és diák. Nemcsak a költészetét szeretjük, de nagy tisztelettel tudjuk, hogy a magyar cserkészlet is mennyit köszönhet neki. Ezentúl még jobban, még igazabban sze-

retjük, mert nemcsak dolgozik a fiatalságért, hanem meg is ért minket, akik Ady Endre költészetéből magyar hitet és haladó szociális érzést merítünk és ugyanekkor dagadó örömmel tudjuk énekelni éppen Sík Sándor cserkészindulójában az egészség öntudatát: „— szemben, szívből tisztá láng, S az Isten arca néz le ránk.“

Macskási Imre.

Ezelőtt százesztendővel úgy ismerték ezt a nevet, akárcsak a Kinizsi Pálét. Testőr volt s abban az időben a legerősebb ember.

Egyszer, hogy Erdélyben járt, útközben leest a lova lábáról a patkó. Beállított hát a kovácshoz.

— Van e kész patkója? kérdezte a kovácsot.

— Hogyne volna, — felelte a székely kovács, — van bizony húszt is.

— Erős e, mert nekem csak erős kell.

A kovács előszed egy csomó patkót és mutatja.

Macskási meg akarja tréfálni a kovácsot. Fölvesz egyet és összetöri.

— No, — azt mondja, — ez nem erős.

Fölveszi a másikat is. Azt is összetöri.

— Ez sem erős.

A harmadikkal hasonlóképen cselekszik.

— Látom, — azt mondja, — hogy mind gyöngö a patkója, de ha nincs más, meg kell vele elégednem.

A kovács, maga is jó erős, markos ember, nem szól semmit, fölveri a patkót.

Macskási odavet egy tallért a kovácsnak és fel akar ülni a lovára.

— Megálljunk, — mondja a kovács — meg akarom nézni, hogy erős-e ez a tallér?

Azzal fogja a vastag tallért és kétfelé töri az ujjával.

— Nem erős. Kérek másikat.

Hasonlóképen cselekszik a második és harmadik tallérral is, míg végre a negyedikre azt mondja:

— Látom, hogy mind gyöngö a tallérja, de ha nincs más, meg kell vele elégednem.

Macskási ekkor elnevette magát és kezét adott a kovácsnak.

— No barátom, — mondja neki, — te visszaadtad a tréfát. Így se jártam még soha, mióta katona vagyok.

A vers hangja.

A *Mi Lapunk* nagy köszönettel tartozik Komlós Aladárnak, a jeles kritikusnak, azért a szíves készségeért, amellyel megengedte, hogy „Az új magyar líra” címen a Pantheon irodalmi intézet kiadásában most megjelent művéből ezt a rendkívül tanulságos részletet olvasóinknak bemutathassuk.

A vers eszmei tartalma, a képekből kialakuló nyelv színe és a zenéje az olvasó számára egységes hatásba olvad össze. Az osztatlan versnek ez a hatása: a vers hangja. Igen, a hang összetevői között bizonyára ott szerepel a vers racionális tartalma is, de egészében a hang valami szupra-racionális. A költő lényének sűrített lényege, az az atmoszféra, amelyben egész teste-lelke fürdik, a minden gesztusát, szavát jellemző tónus: oly dolgok, amelyekre nincs fogalmi kifejezés, jelennek meg érzékeltetően a vers hangjában.

Sokféle hang van. Van, amelyben mintha kiklopszok sziklái görögnének. Van, amelyik gügyög. Van, amely főpapok mozdulatlan ünnepélyességére emlékeztet. Van, amely mintha ájultan dudorászna a kavargó színek káprázatában, van, amely tömör és magvas szabatosságával mintha egy formáló, kemény férfi-markot éreztetne. Van patetikus hang. Ez a vezér hangja. Ha hallgatom, a vezetett tömeg egy elragadott tagjának érzem magam és boldogan felmagasztalok, mert nyáj-emberségem megérkezett: támaszt érzek a vezérben és társaimban köröskörül. Van intím hang. Ez a magános ember hangja. Benne nem vezért, hanem barátot hallok. Van fázó hang. Az ember úgy érzi, a költő a szavakat mint egy takarót húzta didergő mellére.

Hogy támad e millinyi különfeleség? A költő természetesen nem tudatosan törekszik jellemző hangra (az ember nem is igen ismeri a saját hangját), a költő csak az igazságra törekszik. Egy a szavak illatának és minden akcentusnak a súlyát érző, finom aranymérleg kiválasztja a szubjektíve igaz színeket, akcentusokat, mondatszerkezeteket. Oly okokból, amelyek rejtettek előlünk, bizonyos színezetű kifejezéseket keresünk, másokat közelkezes hűséggel elkerülünk. Azt keressük, ami igaz. Ami alkalmas a lényünk magunk előtt is ismeretlen levegőjének szavakba sűrítésére. Az öntudatlanunk legtitkosabb igazsága, az a megfoghatatlan atmo-

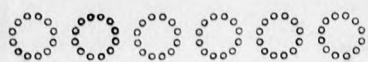
szféra, amely változó élményeinket állandó egyformasággal körülengli, objektívalódik eképpen elénk a hangban. Nem az alapeszme, nem a költemény felszínén lévő mondanivaló, hanem a hang, a hang az a közeg, amelyen át a költő lelkével a legközelebből érintkezünk. *A hang az öntudatlanunk válladéka*: legmélyebb igazságunkat mondjuk benne. Akinek az öntudatlanja képes erre a szekrécióra, egy sajátos, igaz hangnak a kiválasztására, az költő: diletáns pedig az, akinek nincs egyéni hangja. A lírában ezért fordul meg minden a nyelven, illetőleg azon, van-e a költőnek erős és karakteres nyelve. Poetikusnak sem az a kifejezés poetikus, amelyben úgynevezett szép szavak vannak — nincsenek szép szavak —, hanem amelynek sajátos karakterében különösen érezzük az egyéni atmoszférát. Így lehetséges nyelv, amelyet rossz hallású olvasók prózaián földönjárónak fognak itélni; a jó olvasó azonban esetleg észre fogja venni, hogy ez a nyelv igenis poétikus, mert sűrített léleklevegője van.

Jó versolvasó tehát csak az lehet, akinek nemcsak az úgynevezett mondanivaló iránt, hanem a hang iránt is élénk felfogó szerve van. S mivel a hangot a költő öntudatlanja bocsájtja ki, az olvasó is csak az öntudatlanjával foghatja fel. Ebből érthető, miért oly feltűnően kevés a líra értőinek és barátainak száma. A legtöbb ember tudniillik csak azt érti meg, amit egyenesen megmondanak neki. A versben csak a manifestált tartalmat látja meg: a témát és az ötletet. De a líra lelke a szavak és a színek árnyalataiban van, a lírát csak az éli át, aki a hangot érti.

A lírának azért van szüksége kritikusra, (azazhogy kommentárra), mert szüksége van hangerősítőre. A kritikus tudniillik az az ember, aki nemcsak átéli a hangot, hanem azonfelül tudatossá is teszi az élményét. S azáltal, hogy megmondja, mire kell figyelni, mi szól a hangban, másoknak is megkönnyíti az abban szóló lélek meghallását.

Komlós Aladár.

A Magyar cserkész és diáknaptár 1928-ra már megjelent. Szébb és érdekesebb, mint 1926-ban volt. Szépirodalmi és tudományos részen kívül sok gyakorlati dolgot közöl s minden olvasója haszonnal forgathatja. Mindenki szerezzé meg.

TESTEDZÉS

Magyar cserkészek diadala.

A svájci havasok között fekvő Kandersteg másodszor is belekerült a magyar cserkészélet történetébe, mégpedig arany betűkkel. 1926 augusztusában az itt székelő nemzetközi cserkészkonferencia döntötte el javunkra a kisebbségi cserkészlet kérdését, most pedig a magyar cserkészek megverték az angolokat és minden első díjat megnyertek a karácsonyi nagy siversenyen.

A cserkészek nemzetközi világszövetsége ugyanis minden télen Kandersteg fölött rendez siversenyeket, amelyeken három éven át egymásután az angolok gőztek. Ez nem is kellett

soha nagy csodálkozási, mert amíg a sí skandináv államok szülőtte és a sielést sportlá a telemarkeni norvég parasztlak fejlesztették ki, amíg a sielés technikájának fejlődése a svájciaknak és osztrákoknak köszönhető, addig éppen az angolok voltak azok, akik az északi tájakról a sísportot nálunk a kontinensen is megismertették. Magyarországon

a sísport művelésére bizony nem sok alkalom kínálkozik és ilyen körülmények között nagyon bátor elhatározásról tett tanúságot a budapesti huszonötös számú Szent Imre cserkészcsapat tizenhárom örszeme, amikor szintén nekigyürközött a svájci versenyeknek.

A lelkes kis különítmény a mi kedves *Farras* Gyula Bályánk vezetésével karácsony estéjén indult el a magyar fővárosból. A fiúkat *Sztrilich* Pál, a Magyar Cserkész Szövetség országos vezető tiszthelyettese is elkísérte, akit gyakorlati cserkészkönyveiből mi is ismerünk. A magyar fiúk svájci fogadtatása rendkívül bensőséges volt, annál is inkább, mert a magyar cserkészletnek ma már világszerte elismerten jó a neve s mert a magyar cserkészeket eddig még mindenütt igen megszerették. A magyarok

mindjárt a megérkezésük utáni napon hozzátogtak a tréninghez, amelyet annál keményebben folytattak, amint látták, hogy minő előrehaladottak a sielésben például az angolok, a svájciak és hollandusok. Ezt a felsőbbiséget csak kitartó szorgalommal lehetett leküzdeni és jellemző a magyar fiúkra, sőt elért sikereiknek is ez a titka, hogy amíg a többi nemzetbeli cserkészek inkább csak szórakozásból sieltek, addig a magyarok rendszeres, céltudatos sportmunkát végeztek. Fáradozásukat teljes és tökéletes siker koronázta, mert az ott egybesereglett nemzetközi sportvilág nagy meglepetésére elnyerték az összes első díjakat.

A járőrversenyben a magyarok három, egyenkint három tagú járőrrel indultak, az angolok pedig tizenkét járőrrel s a többi nemzetek is hasonlóan nagy számban szerepeltek. Ez a verseny egyike a legnehezebbeknek és odakünn ez idő szerint a svájci, olasz és francia katonaság is nagy súlyt vet ezekre, mert a különféle akadályok, a nagy távolságok leküzdése még a legkedvezőbb hóviszonyok köze-

pette is módfelett nagy megerőltetéssel jár és ennél fogva nagy gyakorlatot kíván. Ebben a versenyszámban a magyar cserkészek vlttek el úgy az első, mint a második díjat.

A második versenyszámban, a slalom (akadály) versenyben *Kirilly* Dezső szerzte meg pompás teljesítményével a magyaroknak az első díjat. Végül a siugró versenyben *Dávid* Gyula aratott szép produkcióival diadalt az összes nemzetek cserkészei felett. Ugy a győztes járőr, mint az egyéni győztesek a budai ciszterciták gimnáziumának tanulói. Győzelmük értékét különösen az teszi becsessé — s erre derék testvéreink méltán büszkéek is lehetnek, — hogy künn időzésük alatt körükben sem betegség, sem sebesülés nem történt, de még csak egy sitalpat, vagy egy fékbotot sem törtek össze, ami legjobban bizo-

nyítja ügyességüket és technikai felkészültségüket. Az árvalányhajás magyar cserkészfiúk boldogan vitték haza magukkal a vándordíjat, az ezüst serleget, amelybe immár a magyarok neve is be van vésve s hirdetni fogja mindig a magyar diákok talpraesett életrevalóságát. Az egyéni győztesek is értékes díjakat hoztak magukkal.

A győztes kis cserkészkülönlítményt a Keleni Pályaudvaron január második hetében a Magyar Cserkész Szövetség egész főtisztviselői kara, a gimnázium egész tantestülete, a kivonult Szent Imre csapat és nagyszámú közönség fogadta. A Mi Lapunk számára készült felvétel a verseny magyar győzteseit a cserkész világszövetség kanderstegi turista háza előtt útra készen mutatja be. Bár más államba és más cserkészszövetségbe tartozunk, győztes véreink öröme a mi örömünk is és mindnyájuknak további jó munkát kívánunk.

Ruszinszkói magyar népjátékok. A regösdiákok ruszinszkói vándorcsoportja tavaly nyáron a Felső Tisza vidékén számos magyar népjátékot jegyzett fel. A csoport változatos néprajzi adatgyűjteményéből épen ezek a különös paraszti gyermekjátékok kívánkoznak a leginkább a nyilvánosság elé, mert ha a magyar dal és a magyar mese egyre erősödő szerepet is játszik modern pedagógiánkban és ifjúsági mozgalmainkban, a népi szépségű és sajátosságú magyar játék még szinte ismeretlen. Rafajna-Ujfaluban az öreg Bagó Hegedűs Sámuel bácsi elbeszélése szerint régebben „farkasnyakot húztak” a fiúk. Három-négy marhakötelet össze-

kötöttek, a tetemesen meghosszabodott kötél két végére állóhurkot raktak és ezt két fiú a nyakába akasztotta. Adott jelre egyik erre húzta, másik meg amarra. Győzött az, aki a másikat a helyéből elrángigálta. A játékosokat azután mások váltották fel. Az egyszerű, de érdekes játék nevével a városban is ismert farkasszemet nézésre emlékeztet. Izsnyéte falu fiatalága Süttő József református tiszteletes közlése szerint ma is eredeti tekejátékkal szórakozik. A játszó fiúk mindegyikének bütykös végű botja van, olyanforma, mint megannyi hosszú pipa. A játékosok egy kivételével kört alakítanak és mindegyikük kis gödröt ás maga elé. A kör közepére is gödröt túrnak. Az egyik fiú „kint áll.” Ő az ellenség. A fából készült tekét, mely golyóbis formájával nem más, mint a városi lapda őse, botjával be igyekszik hajtani a középső gödörbe. Ezért a fiú neve „hajtó”. A körbe tartozó fiúk azonban botjaikkal igyekeznek visszaütni a tekét. Vigyázniuk kell azonban, mert ha a hajtó közben be tudja tenni a botját valamelyik gödörbe, akkor győzött és a kintrekedt hajtó azonnal. Ha pedig behajtja a középső gödörbe a tekét, akkor mindenki beleereszti a botját a középső gödörbe, míg csak valaki el nem kiáltja magát: egy, kettő, há—rom! Erre mindenki, amilyen fürgén csak tud, elszalad, hogy egy gödröt elfoglaljon. Aki kiszorult, az hajt. Ha a cserkészek meglátogatják a falvakat, érdeklődjenek a kihalófélben levő régi magyar játékok után, hátha fel lehet még egyiket-másikat eleveníteni a falusi gyerekek testkultusza érdekében.

REGÖS NEMESSZEGHY

A regös diákoknak.

Néktek szól ez ének, új magyar regösök!
Ti vagytok szememben az igazi hősök.
Dallal mentek neki minden ellenségnek
S daloltok akkor is, hogyha legyőztétek
Az ősit, a nagyot, a kégyetlen közönyt...
És a lelkesedés háladallal köszönt!

Küzdjete tovább is! Törjete előre!
Menjete uj hittel falura, mezőre.
Halljanak a falvak szent magyar meséket
Mltról és jóvról, lelkesítőt, szépet!

Szálljon erdön—mezőn és minden határon
Keresztül egy boldog, jövőtadó álom.

Legyen a munkátok számotokra szentség
S lelkes szavaitok a jövőt jelentsék!
Dallal védett várat ellenség nem vesz be.
Vigyetek dalt, reményt a csüggedt szivekbe!
Igy lesztek ti egykor diadalmas ősök,
Szép jövőt ígérő új magyar regösök!

(Munkács)

Sáfáry László

A versben van lendület. Örülök, Laci pajtás, hogy ilyen szivből jövő érzésekkel lelkesítet a regösöket. Az egyéniség még nem alakult ki, no de talán az is bekövetkezik nemsokára.

Rorátés hangulat.

Rorátés hangulat ringatja a lelkem.
Orgonás áhitat, csodás, nagy várások,
Órök kútforrások, szép szent ámulások
Buzognak most bennem.

Ilyenkor adventben, a mi kis falunkba
Zsolozsmás öregek imbolygó mécsessel,
Tiszta, bizó szívvel, hatalmas, szent hittel
Mennek a templomba.

Mentem én is szépen, valamikor régen.
Imbolygó mécsesek halvány, gyöngye lángja
Barna árnyat vetett a templom falára . . .
Most is jól emlékszem.

De itt idegenben hajnali miséken
Mindig otthon járok. Zsolozsmás öregek,
Régi szép emlékek, imbolygó mécsesek
Hivnak engem vissza, ami kis falunkba.

(Lecs. ny.)

Kossányi József

Még sok utánérzés van a költeményben, amely formai
ngulati szempontból jól sikerült. A vers ütemének
kiss yorsabbnak kell lenni; kerülje a szerző a felsorolásokat.

Fölásom a földet.

Gyönyörületes álom!
. . . A kert kinyílt, pattant a szín,
Gyümölcs bűjt a virágain, —
Csodás mese! . . egy, kettő, három . . .

Éljen a hajnal! Hajrá hően
Munkára. — Föld ma rendre dőljön.
Te csudakémikus, te banya,
Ahol virágere bűjik bőven, —
Rengj! — én áslak hajnalerővel.
Két karom izzó sodronypálya,
Mire a jó nap délre hajlik —
De csak rajta, csak rajta menten:
Mire az ég ma éjbe lanyhál,
Azt a szép kertet, a hajnalit,
A csudaálmot — megteremteni!

Lesz benne minden: mák is,
Piros szekfű, tulipán is,
Luborózsa, bús árvácska,
Nefelejts és ibolyácska . . .
Muskátlis meg margaréta,
Gyöngyvirágból egy pukéta,
Nárcisz, árvalányhaj szára
A legények kalapjára.
Napratorgóval bezárom,
Olyan lesz majd, mint az álom.

Éddig az álom. Lesz még más is,
Szép virághoz ráadás is.

Úgy szeretem ezt a földet!
Ültetek rá három tölgylet,
Három nagy, hatalmas cserfát,
Hadd szépítsék meg a völgyet.

Ásom, ásom térdem-mélyig.
Hantolnám is. Nézem végre
Egész esteli sötétig.
Akkor rásimulok lágyan,
Titkot súgok gyökerébe.
Ráhajlok fáradtan, lágyan.

Ne mondja meg, csak ha kidől
Egy borzasztó éjszakában.

(Ungvár)

Bártfay István

Szines nyelvezete van a költeménynek és ez a legfőbb
érdeme. Gondolatai itt ott zavarosak és kuszák, a kifejezés
mesterkélte. Azt ajánljuk a szerzőnek, hogy egyszerűsége
törekedjen.

Kis kertemben.

Kis kertemben egy almafa
Csendben aluszik.
Rügyfakasztó, szép tavaszról
Titkon álmodik.

Álmában sok rügyet fakaszt
S lesz tündérvilág.
Minden ágát elborítja
Ezernyi virág.

Kicsi méhek zsongnak-bongnak,
Minden csak örül:
Egész tündérország van az
Almafa körül:

Lehullik a virág; ám a
Szirma megmarad
És almává érlelik a
Hő napsugarak.

Meghajolt az almafámon
Valamennyi ág . . .
Nem hiába nyilott rajta
Ezernyi virág!

(Fülek)

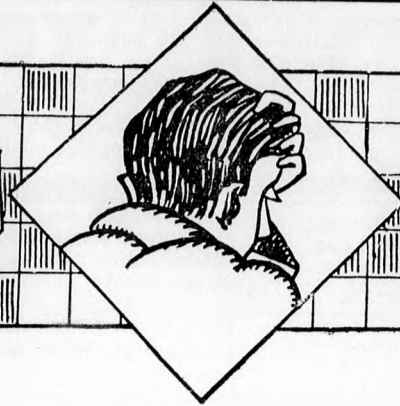
Deés István

Kedves hangulat ömlik el a versen. Hibája, hogy még
nem szakadt ki a sablonszerűségből.

„Minden faluban vagyok, úgy vélem,
írastudó, könnyen s hamar össze lehetne sok
szokásokat szedni és nyalábként kiadogatni.
Ez által is sokan felébrednének a hazai dol-
gokra. Az idegen szokásokat tanuljuk, a
hazabelieket elfelejtjük, egyetlen dolog.”

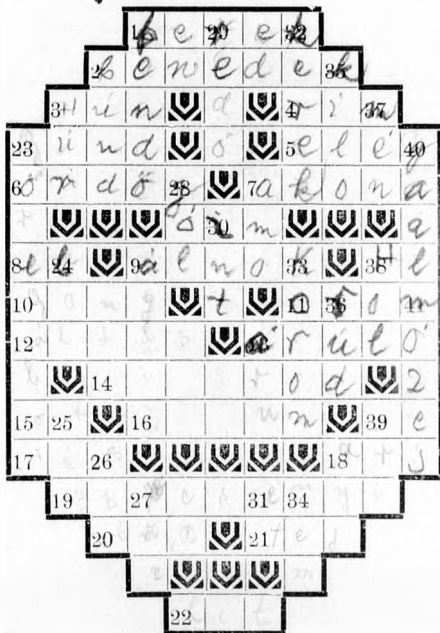
Virág Benedek 1804-ben
Kazinczy Ferenchez írt
egyik leveléből.

FEJ TÖRŐ

G. SÁDERL.

1 Keresztzórejtvény.

Vizsintesen: 1 Ligeet máskép. Ily helyen áldoztak a régi pogány emberek. 2 A magyar gyermekirodalom egyik híres képviselője. Mint szent, egy kiváló szerzetes rend megalapítója 3 Atila volt e népnek legkiválóbb királya. 4 Ez nagyban emeli a vers szépségét. 5 Ha már van valamiből bőven, akkor ezt szoktuk mondani. Egyébként ige is. 6 Ezt ne fessd a falra, mert megjelenik. 7 A bányászatban van ilyen, de népiesen írva. 8 Kutya máskép. 9 Aki hamis és rászed. 10 Harang gyanánt használt ércfél. Kinai szó. 11 A hegy teteje. 12 Vallási szent gyakorlat. Különösen bérnálás után cselekszik. 13 Az ilyen a legelvetemült ember. 14 Mikses anagrammja, mikor Rodostóba érkezett. 15 Mindennek az alapja. 16 Régi pogány magyar isten neve. 17 Nyilas. 18 Művészet latinul. 19 A legnagyobb magyar neve. 20 Chronometer. 21 A gyermek legjobb tápláléka. 22 A lélek virága.

Függőlegesen: 23 Gárdonyi leghíresebb népies alakjának a neve. 3 Ez zengi túl a bérceket. Ujságíró legkedvesebb csemegéje. 24 Határozói rag, ékezet nélkül. 25 Evészköz. 2 Szövetség németül. 26 Ebből áll a beszéd. 1 Szarvasmarha gyomra. 9 Férfi keresztnév. 27 Bányában van. Nélküle alig volna ipar. 28 Ez jelzi a győzelmet a labdarúgásnál. 29 A homlokon lévő barázda neve. 30 Szülő, tanár teszi a gyermekkel, ha hibázik. 7 Szeretek latinul. 13 A kereskedő boltjában van, 31 És latinul. 32 Ilyen a kerék. 33 A kéményben van. 34 Tagadó szó. 35 Súlymértek, 36 A kocsis alkotó része. 37 Lófajta. 38 Helyhatározói kérdőszó. 39 Ami nem póriás. 40 A magyar ifjúsági irodalom igen

kedvelt elbeszélő írója. 41 Ez vezette ki a zsidókat Egyiptomból.

2 Számrejtvény.

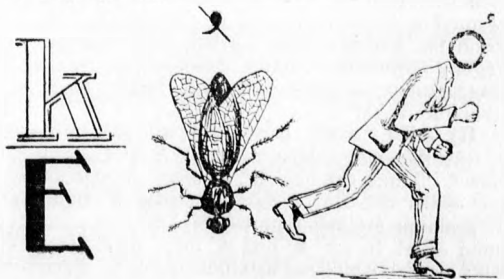
3 31 38 39 6 42 30 11 16 19 = igen híres szlovenszkói költő.
44 89 4 7 12 45 21 100 17 83 = a legnagyobb magyar filozófus.
55 53 71 5 83 50 2 1 24 = igen neves magyar zeneköltő.
91 98 93 49 25 100 37 10 54 56 82 102 86 = a világ leghosszabb alagútja.
20 13 32 15 43 68 47 28 64 30 63 46 19 = Afrika legnagyobb hegye.
14 18 30 39 92 27 91 92 70 49 80 = Északamerika legnagyobb folyama
8 52 58 85 87 26 34 91 = ami nem földszintes.
84 9 61 62 76 51 = víz parján termő fa.
59 72 73 75 79 96 23 103 90 95 94 78 = ilyen írást adnak olyannak, aki törvény elé idézve, félti az életét.
88 29 21 102 60 101 22 79 66 46 = a pogány magyarok szent madara.
99 40 69 81 33 = európai nemzet.
41 36 57 86 48 = író ember ilyet sokat fogyaszt.
97 89 67 77 35 = aki a hivatali élen áll.
65 96 74 = aki már nagyon öreg.
1-103 = Arany János híres elégiájának négy sora,

3 Betűrejtvény.

Ú-val találj tevé hátán;
A-val Isten oltáránál.

4 Jó vásár. Egy kalapos az országos vásár alkalmával, két darab kivételével, összes kalapjait eladta, és pedig az első napon összes készletének $\frac{1}{3}$ -át, a második napon a maradék felét s a harmadik napon a további maradék $\frac{7}{8}$ -át. Hány kalapja volt a kalaposnak a vásár kezdetén?

5 Képrejtvény.

Jegyzet. A megfejtést levelezőlapon kell beküldeni március 10-ig. A nyertes könyvjutalmat kap.

„A Mi Lapunk“ decemberi számában közölt fejtörők megfejtése.

Keresztzórejtvény. **Vizsintesen:** 1 Toldi írójához elküldöm lelkemet. 18 Odol. 19 Marci. 20 Netto. 21 Új, 22 Dunavecse. 24 robogó. 25 mantör. 26 Seb. 28 Pál! 29 Ó. Ú.

ék. 31 Vész. 35 Al. 37 do. 39 ez. 40 mar. 42 Szár. 44 Gyár. 46 Zár. 47 ir. 48 Éva. 49 Ezért. 50 zl. 51 Lob. 52 Na. 53 Ég a nap melegtől a kopár szik sarja. *Függőlegesen*: 1 Tennessee. 2 roa. 4 Joe. 5 Álcázár. 6 Omega. 7 za. 8 er. 9 Királylak. 10 Lob. 11 Gyöngyfűzér. 12 Me. 13 Et. 14 Lomboznak. 15 Ein. 16 Előkerülőj. 17 Terézia. 22 De. 23 Überaba. 27 Temető. 28 Pagina. 32 Ész. 33 Széll. 36 óra. 38 ira. 40 Méla. 41 Avon. 43 R. T. 45 Rész.

2 Kezdőbetűrejtvény. 1 Méreg. 2 Érett 3 Csata. 4 Szülő. 5 Lehel. 6 Árpád. 7 Siker. 8 Zerge. 9 Lélek. 10 Opium. — Mécs László.

3 Irodalmi fejtörő. Petőfi „Karácsonkor“ c. költeményéből van véve.

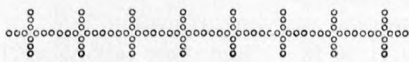
4 Számantani fejtörő. Lajosnak 22, Bandinak pedig 13 diója volt.

5 Logograf. Féreg. Kéreg. Méreg.

6 Szőrejtvény. Darab, arab, dara, ara.

Nyertes: Török Ferenc, Pozsony, Reinel János Új Auróra c. könyvét elküldöttük címére.

Helyesen megfejtette: *Bagotáról:* Molnár János. *Beregszászról:* Ragyóczy Sárika. *Érsekújvárról:* Hanlik Antal, Rész Zoltán, Szepessy József. *Ipolyságról:* Martinecs László. *Izsárol:* Náday László. *Kassáról:* Madarász Lajos, Spiegel Miklós. *Lontórol:* Banz; Boldizsár. *Losoncrol:* Chászár László, Petik Rezső. *Nyitráról:* Deák János. *Pozsonyból:* Török Ferenc. *Rimaszombatból:* Kolmonth József, Menyhért László, Révay Géza, Weinberger Tibor. *Rozsnyórol:* Smalkó László.

HIREK

Havi egy ebédet a magyar egyetemi hallgatóknak.

A Prágai Magyar Hirlapban Darvas János mozgalmat indított, hogy mindenki, aki teheti, adjon havi öt koronát, amellyel egy-egy Prágában, Brünnben, Pozsonyban tanuló egyetemi hallgatóknak ingyen ebédet lehessen adni. Ezernél több magyar diák tanúl a csehszlovák egyetemeken és köztük igen sok a szegény. Már pedig korgó gyomórral, meleg étel nélkül a tudományok élni nem lehet. A magyar jövőről van itt szó. Kedves olvasóim! Közvetek is sok szegény tanuló van, de vannak módosabbak is, akik zsebpénzükből megtakaríthatnak néhány koronát s ahelyett, hogy cukorkákra fordítanak, elküldhetik a következő címre: „Prágai Magyar Hirlap Prága, II. Panská u. 12. II.“ Igen fontos, hogy mindenki járuljon ehhez a mozgalomhoz, ha kevéssel is. Ma-holnap ti is egyetemi hallgatók lesztek s milyen jól fog majd esni, ha a sok kiadás közt az ebédrel nem kell számolni. Erre a nemes célra mindenki ad, akinek nemes a szíve-lelke. Amelyik tanuló nem tud adni az ingyen-ebéd céljaira, az beszélje rá szüleit, ismerőseit, hogy a fentti nemes célra áldozzanak, mert ez nem áldozat, de kötelesség, hiszen a magyar jövőről szó.

A Mi Lapunk januáriusi száma — nyomdatechnikai okok miatt — egy kissé megkésett, úgy hogy e miatt sok felől érdeklődtek a lap sorsa iránt, ami igen jól esett. Megnyugtattuk kedves olvasóinkat, hogy a lap ezentúl lehetőleg pontosan fog megjelenni és nem lesz semmi ok a nyugtalankodásra.

Az érsekújvári cserkészcsapat Róka őrsé Czuczor őrsi gyűlésén megemlékezett Czuczor Gergelyről. Czuczor verseket szavaltak és Czuczor dalokat énekeltek. Utána pedig megkoszorúzták a sétatéren lévő Czuczor-szobrot. — Karácsonykor két újvári szegény családnak vittek díszes karácsonyfát, kalácsot, diót, hurkát, pénzt stb. és nemcsak a szegény gyerekeket tették boldoggá, de maguk is boldogsággal telve, a jótét örömeivel tértek haza a saját karácsonyfájuk alá. (Ö. I.)

Ifj. Zapf László, beregszászi VIII. oszt. rgimn. tanuló, kinek írásaiból már többször közölt A Mi Lapunk „Tavaszi ebédre“ címmel drámát írt, melyet Beregszászon nagy sikerrel adtak elő. De a közönség-sikeren felül is határozott irodalmi értékeket mutat fel Zapf Laci színműve. Igaz örömmel adjuk le ezt a hírt s még sokat várunk Szlovénzkó legifjabb magyar színműrőjéről. Az ilyen diáksiker nem áll magában. Földes Imre első diákdarabját az Akadémia megkoszorúzta. Karinth Frigyes is mint diák aratta az első sikert. Vozári Dezső első verskötetét is mint diák adta ki ép úgy, mint Darvas János és Komlós Aladár.

Az eperjesi II. sz. magyar cserkészcsapat január 1-én cserkészünnepélyt rendezett igen változatos műsorral. A nagy közönség két és fél órán át szeretettel nézte és hallgatta a cserkészfiúk jól betanult és szépen előadott számaint s a végén szünni nem akaró tapsviharral jutalmazta

a szereplőket. A csapat egyébként serényen dolgozik s kedvező időjárás esetén sokat színek és rödliznak.

A Csehszlovák Absztinens Ifjúság prágai csoportja (Studentský Domov, Prága VI.) 700 tagot foglal magában, de köztük alig található 1—2 szlovénzkói magyar egyetemi hallgató. Lapunkútján is felkérjük a volt középiskolai absztinens ifjakat, kik Prágában folytatják tanulmányukat, hogy nemzeti, vallási, politikai felfogásra való különbség nélkül lépjenek be ebbe az egyesületbe (évi tagdíj 2 korona), ahol melegen fogadják őket. Itt bő alkalmuk nyílik kiváló tudományos szaktekintélyek, neves írók, ismert nemzetgazdászok, antialkoholista előadásait hallgatni. Rendelkezésükre állanak a világ összes nagyobb antialkoholista folyóiratai és könyvei. A csoport előadások tartásán kívül havonként megjelenő folyóiratot ad ki, sőt újabbon önálló könyveket is. Tanácsot, útbaigazítást bármikor készséggel ad a csoport elnöke: Mudr. J. Kazil, Praha II. Vyšehradská tr. 18. (F. O.)

Pályázat meghosszabbítása. Györy Dezsőnek a csehszlovákiai magyar diákság részére „A kisebbségi magyar fiatalság problémái, különös tekintettel annak meentalítására“ címen kiírt tanulmány pályázatnak határidejét március 1-ig meghosszabbították. A feltételek nem változtak.

Szegény losonci c. erkészek javára 100 koronát adományozott Molnár Gyula róm. kath. hitánár, hogy annak fejében öten ingyen kaphassák A Mi Lapunk ez évi évfolyamát. A nemes cselekedet önmagát dicséri és követésre méltó.

A csehszlovák cserkészszövetség közgyűlése. Az országos cserkészszövetség évi közgyűlését február hó 25-26-án Prágában tartja. E gyűlésen minden regisztrált raj egy-egy (szavazóképes) cserkészzel képviselheti magát. Tárgysorozat: beszámoló, választások, alapszabálmódosítás, indítványok. A gyűlésen csak olyan indítványok tárgyalhatók, amelyeket 14 nappal előbb a központnak (Praha II., Petrské nábreží, postovní schránka 571) beküldenek. A résztvevők minden költségüket magok fedezik.

Világ-jamboree London 1929. A londoni központi iroda döntése alapján a legközelebbi nemzetközi jamboree a cserkészlet megalapításának 20 éves évfordulója alkalmából 1929-ben lesz Londonban. A rendezést az angol szövetség vállalta magára s egyelőre a következő részleteket közli a világ szervezett cserkészeivel: 1. A jamboree ideje 1929 év július hó első hete. 2. A résztvevők száma korlátatlan. 3. A jamboree első hete kombinált táborozásból fog állani, hasonlóképpen mint 1924-ben Koppenhágában. A rendezőség elvárja, hogy minden csapat tábor- s konyhafelszerelését hozza magával. Az élelmet az egyes különítmények nyersen kapják, főzésről magoknak kell gondoskodniuk. 4. Minden résztvevő csapat utazási s ellátási költségeit maga fedezi. A napi ellátási díjat 3 sillingben (24 K 60 f.) állapították meg, e díjban azonban nemcsak az élelmezés, hanem a programszerű kirándulások költségei, belépti s egyéb illetékek is benne foglaltatnak.